

79 . Tășnad | Județ: Satu Mare | Punct: Tășnad-Sere, terasa vechiului pârau Cehal | Anul: 2016

Anul: 2016

Cod RAN: 136651.01

Perioade: Preistorie

Epoci: Neolitic, Eneolitic, Epoca bronzului timpuriu

Tipuri sit: descoperire izolată

Categorii sit: Domestic

Autori: Ciprian Astaloș, Cristian Virag, Ulrike Sommer, Charlene Murphy, Amanda Leon, Bruno Vindrola-Padros

Instituții: Muzeul Județean Satu Mare, Muzeul Județean Satu Mare, University College London, UK, University College London, UK, University College London, UK, University College London, UK

Raport

Așezarea de la Tășnad-Sere (oraș Tășnad, jud. Satu Mare) se numără printre cele mai importante situri aparținând neoliticului timpuriu din spațiul nord-vestic al României, legându-se de complexul cultural Starčevo – Criș, mai precis de fazele târzii ale acestuia (III-IV în cronologia Lazarovici). În nord-vestul României este perioada apariției primelor așezări permanente ai căror locuitori se bazau într-o măsură importantă pe cultivarea plantelor și creșterea animalelor, fenomen ce are loc aici cu o oarecare întârziere față de sudul României sau spațiul intracarpatic. Situl arheologic Tășnad Sere este amplasat pe terasa vechiului pârau Cehal (actualmente acesta are cursul schimbat, fiind excavat în anii '70 un canal prin mijlocul sitului). Vechiul curs al Cehalului (secat) se afla la câteva sute de metri sud-est de canal. Lucrările de extindere a stațiunii termale Tășnad au făcut necesare, începând cu 2001, săpături preventive pe scară largă, care au dus la descoperirea a numeroase complexe din neoliticul timpuriu. Începând cu 2012, la cercetările preventive a participat ca partener Institutul de Arheologie al University College London, Marea Britanie. Dat fiind potențialul excepțional al așezării din neoliticul timpuriu, începând cu 2016, a fost inițiată cercetarea sistematică a unei zone neafectate de extinderea ștrandului, în cadrul unei colaborări dintre Muzeul Județean Satu Mare (Cristian Virag, Ciprian Astaloș) și University College London (Ulrike Sommer).

Obiectivele pentru perioada 2016-2020, expuse în proiectul de cercetare, sunt: 1. Cercetarea unei suprafețe de cca. 10 x 10 metri cu metode de înregistrare foarte minuțioase și cât mai complete; 2. Efectuarea de sonde în diferite puncte ale sitului pentru a colecta probe pentru datări C14, analize sedimentologice, botanice, etc; 3. Analize interdisciplinare, la Institutul de Arheologie din Londra (sedimentologie, carpologie, antracologie, arheozoologie); 4. Restaurarea și expunerea/depozitarea descoperirilor; 5. Exploatarea turistică și mediatizarea sitului arheologic; 6. Publicarea rezultatelor cercetărilor. Dintre acestea, au fost făcuți în 2016 pași semnificativi în privința primelor trei obiective.

Au fost făcute șase sonde pentru a identifica nivelul de cultură neolitic și extinderea așezării, perpendicular pe traseul pâraului Cehal. În patru dintre sonde nu a fost identificat stratul neolitic, semn că suntem la periferia așezării. Sondajul 1 a fost extins ulterior și transformat în Suprafața 1, de 10 x 8 metri. Înlăturarea nivelelor de sediment aluvionar a fost făcută prin decapare mecanică, până la adâncime de cca 1,70-1,80 m, după care s-a trecut la caroierea suprafeței. Solul virgin a fost atins numai în partea vestică a șirurilor de carouri A-B. O groapă a fost identificată în colțul NV al suprafeței, drept urmare am extins suprafața de cercetare în acel loc cu 5 metri pătrați, cu intenția de a decoperta groapa în întregime. În aceste noi carouri nu s-a ajuns încă la nivelul de identificare a gropii. Trei gropi de stâlp par a indica prezența unei locuințe, poate paralelă cu cele descoperite pe celălalt mal al canalului Cehal. Nivelul de locuire este acoperit de un nivel aluvionar gros pe alocuri de până la 2 metri. Complexele adâncite (gropi, gropi de stâlp, etc) sunt acoperite de un nivel ocupațional (strat de cultură) gros de 30-50 cm. Pentru a înțelege structura așezării și

diversele arii de activitate din cadrul aşezării, se înregistrează provenienţa exactă a fiecărui artefact.

Tehnica de săpătură este similară celei utilizate în mod normal pentru situri paleolitice, fiind astfel un proces destul de încet, însă rezultatele pot adresa răspunsuri unor întrebări cu implicare largă (cum au fost utilizate zone dintre locuinţe?, cum a fost organizată munca şi dispunerea resturilor menajere la nivelul gospodăriilor individuale?, avem zone de activitate specială?, etc).

Săpătura se face pe carouri de 1x1 m şi nivele (artificiale) orizontale de 5 cm grosime (dacă nu sunt nivele naturale). Carourile sunt numite alfanumeric, de la A0 la J10. Fiecare carou este documentat la nivelul fiecărui nivel de 5 cm. Fişa caroului este o adaptare a fişelor MOLAS. Fiecare carou este documentat cu planuri 1:20 şi prin fotogrametrie, pentru a indica atât provenienţa exactă cât şi orientarea fiecărui obiect. Stratul de cultură a fost săpat doar cu şpaclul, toate artefactele mai mari de 1 cm fiind lăsate pe loc, desenate, fotografiate, şi înregistrate cu staţia totală. Pentru fiecare piesă este înregistrată orientarea şi gradul de înclinare al acesteia, pentru a vedea dacă e vizibil un anumit pattern pe cuprinsul suprafeţei cercetate, fapt ce poate da indicii despre procesele tofonomice şi de formare a sitului.

Până acum au fost prelucrate statistic 7882 înregistrări. Majoritatea descoperirilor constau din fragmente ceramice (75,9%), urmate de chirpic (14,8%), os ars (3,2%), piese din obsidian (2,1%). Restul descoperirilor (os neurs, piese şlefuite, râşniţe, piese din materii silicioase, bucăţi de vatră şi piese speciale) au fiecare sub 1%. Ceramica este cu degresant organic (pleavă) şi are o ardere în general slabă. Ansamblul pieselor litice cioplite este dominat de obsidian (92%), urmat de roci silicioase locale şi, în cantităţi mici, silexul balcanic. Prezenţa redusă a micro-debitajului sugerează că prelucrarea efectivă a uneltelor de piatră cioplită avea loc în altă parte a aşezării. Printre artefactele cu caracter special se numără o figurină şi o pintaderă.

Unul dintre obiectivele proiectului este de a înţelege relaţia dintre ”stratul de cultură” şi complexe precum locuinţele sau gropile. Analiza concentraţiilor de obiecte poate ajuta la înţelegerea modului în care gospodăriile individuale şi-au dezvoltat un stil propriu, producând ceramică uşor diferită, sau dimpotrivă, coeziunea socială a aşezării s-a exprimat printr-un set similar de artefacte. Au fost astfel identificate episoade de depunere distincte, multe concentrări fiind dominate de fragmente ceramice provenind din acelaşi vas, alte materiale fiind incluse de asemenea. Analiza detaliată a unei suprafeţe mici poate duce astfel la înţelegerea aşezării ca întreg şi de asemenea, la interpretarea altor situri neolitice.

Au fost luate probe pentru diverse analize interdisciplinare: paleobotanică, sedimentologie şi micromorfologie, fitolite, chimia şi paleo-biologia solului. Pentru a identifica resturi de plante se face flotarea a câte unei probe de 10 litri de sediment din fiecare carou, pentru fiecare nivel de decapare de 5 cm grosime. Până acum, am identificat numeroase fragmente de cărbune de lemn, dar seminţele de cereale sunt foarte rare. Situaţia ar putea fi explicată prin faptul că ariile de procesare a cerealelor sunt în altă zonă a aşezării, sau, alternativ, e o situaţie datorată condiţiilor tafonomice post-depoziţionale. Au fost de asemenea luate probe pentru phitolite, 10 grame/probă, o metodă prin care pot fi identificate resturi de plante. Probele de mediu sunt în curs de procesare la laboratorul de paleobotanică al UCL. În săpăturile anterioare de la Tăşnad au fost descoperite relative multe resturi de oase de animale, însă în suprafaţa cercetată acestea sunt mai rare şi mai prost conservate, majoritatea fiind resturi de os arse. Probabil că avem de-a face cu o depozitare diferenţiată a resturilor menajere în diferite zone ale aşezării.

Pentru campania 2017 se are în vedere continuarea săpării stratului de cultură şi a gropii din colţul NV al suprafeţei. De asemenea, vor fi continuate şi extinse cercetările interdisciplinare (paleobotanică, sedimentologie, chimia şi microbiologia solului).

Informaţii suplimentare online

[Raportul 5696 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
